

Vinczéné Géczy Gabriella: NAGSZÜLŐNEK LENNI

I. Nagyszülőnek lenni...

Ebben az előadásban szűkebb és tágabb értelemben is használom ezt a kifejezést: nagyszülő. Tágabb értelemben valamennyien azok vagyunk – nemcsak családi állapotunknál fogva, hanem életkorunk, vagy életteljesítményünk miatt is. Várségi kapcsolatainkon túl sokan mások is figyelnek és számítanak ránk. Nálunk fiatalabbak, azok, akikkel életvitelünk során találkoztunk, de akikkel nem fűz össze rokoni szál.

1. Hagyományos szerep

Mindnyájan ismerjük irodalmi leírásokból, képzőművészeti alkotásokból a kisunoka – nagyszülő viszony ábrázolásainak tipikus eseteit. Idézzük fel gondolatban pl. Munkácsy festményét, a Vajkőpülő asszonyt, vagy bármilyen egyéb jellemző művet.

Milyen egy nagymama vagy a nagypapa? kérdezem e dolgozat írása közben 8 éves unokámtól, aki íróasztalom sarkán kis papírszeletből kétkéményes hajót hajtogat. – Milyen? – elgondolkodik. Kedves... mondja Áron. Kedves az unokákhoz, ha feljönnek hozzá. És az idegen gyerekekhez is... az unokájuk osztálytársaihoz, például. Az idegeneket behívja, és megeteti őket....

Unokaként

Valamikor mi voltunk az a csintalan kisunoka, aki nagymamáéknál, vagy nagypapáéknál vidéken először látott kakast és hallott békakuruttyolást.

Barkácsolt ezt-azt nagypapával, tőle megtanult kavicsal kacsázni a vízben, biciklizni háromkerekűvel. Mi voltunk azok, akik ebédre minden nap palacsintát kértünk nagymamától. Mi voltunk azok is, akit a sütés alatt játszótérre vitt nagypapa, hogy a gyerek addig ne legyen útban.

Szülőként

Majd mi, mint szülők – egy későbbi életszakaszban – mint fontos „háttérszemélyek”, vettünk részt az eseményekben. Mi már abban az időben nem szerepeltünk azon **mesekönyv** képein, ahol egy szösze kislány vagy kisfiú érdeklődő, kíváncsi tekintetének ragyogó sugara bearanyozza nagyapó bölcs, mosolygós, gyermekhez lehajoló ősz fejét. A képen kettejük tekintete szeretettel egybefonódik.

Lapozunk a mesekönyvben. A következő oldalon már nagymami hajol a tűzhely fölé mosolyogva, boldogan, a sparhert izzó melegétől kipirult arccal. Kis kontyát fejkendőbe rejtette, - néhány hófehér tincs az arca körül repked a melegtől. Kezében fakanál. Sámlin ülő kisunokája számára fánktésztát kever fáradhatatlanul.

Abban az időben tudtuk, hogy szüleinknél gyermekünk, gyermekeink gondos, szerető körülmények között, jó helyen vannak. Próbáltuk gyereknevelési szabályainkról előzetesen tájékoztatni őket, de sejtettük, hogy nagyrészt hiába. A korlátokkal számoltunk, amikor a követelményeket előadtuk, de szülőként tudtuk, (vagy ha nem tudtuk, akkor idővel megtanultuk), hogy lehetetlen kívánságokkal nem állunk elő, olyannal, amit a nagyiek nem akarnak, nem tudnak, vagy nem képesek bármely okból betartani. Tudomásul vettük, hogy a gyerek nagymamáéknál – ténylegesen nem ugyanakkor kerül ágyba, mint otthon, – bármiben egyeztünk is meg.

Nagyszülőként

Eljött az idő. Manapság axióma, hogy egy kép többet mond minden szónál. Már egy ideje ismét rákerülhetnénk annak a bizonyos mesekönyvnek a lapjaira. Megjeleníthető szerepkörben vagyunk azokon a statikus dia, vagy videófelvételeken, amelyek a mostani életünk egy-egy epizódját hivatottak megörökíteni. Ezeknek a képeknek egy témája van: **nagyszülő unokával**.

Amiről azonban most beszélni szeretnék, arról nem szólnak a képek, és nem szólnak a mesekönyvek.

2. Jelen helyzetünk

Naponta szembesülnünk kell azzal, amit unokaként, vagy szülőként hallottunk, tudtunk, de nem éreztünk, és nem éreztük át, hogy ugyanis **ebben az életkorban** már nem vagyunk szellemi, fizikai, biológiai erőnk teljében. Elfelejtünk dolgokat, ügyetlenkedünk, vagy a mozgás megy egyre nehezebben. Persze mindig volt különbség a gondolatban eltervezettek és a megvalósítottak között, de manapság az olló napról napra egyre jobban nyílik. A szűkülő cellában egyre tehetetlenebbnek, egyre inkább fogolynak érezhetjük magunkat.

Lehetőségeink

Segítséget keresünk.

A közösségben ebben az évben Viktor Frankl írását olvastuk: „Az élet értelméről és értékéről”.

V. F. szélsőségesen kritikus helyzetben, zsidó orvosként működött rabként különböző táborokban. Írásából, illetve az Joachim Bauer előszavából idéznék.

„Fogolynak lenni egy koncentrációs táborban semmivel össze nem hasonlítható tapasztalat. Ezt azonban Frankl csak megszorításokkal fogadná el: hiszen az úgynevezett teljesen normális életben is vannak olyan helyzetek, amelyek az embertől, a fogolyhoz hasonlóan, egyszer csak sokat vagy talán mindent elvesznek, ami addig lehetővé tette számára, hogy elkerülje a találkozást „önmagával”.

Ilyen helyzetbe bárki kerülhet. A legkülönfélébb sorscsapások, veszteségek, balesetek vagy betegségek törhetnek be hirtelen az életünkbe, amelyek határt szabnak az ember lehetőségeinek, némelykor szigorú korlátok közé kényszerítik. Akkor hogyan tovább? Viktor Frankl szövegei arra bátorítanak, hogy ne csak akkor szembesüljünk önmagunkkal, ha egy sorscsapás következtében minden lényegtelen „elolvadt”, értelmét veszítette, ha „a pénz, a hatalom, a hírnév megkérdőjeleződött”, vagy ha mindezeket elvesztettük. Az „**önmaga**” méltó arra, hogy ne csak akkor forduljunk hozzá, ha az élet már nem hagy nekünk más választást.” (Joachim Bauer)

Méltóságunk

„Az élet értelméről és értékéről beszélni napjainkban szükségesebbnek látszik, mint ezelőtt bármikor; a kérdés csak az, hogy egyáltalán „lehetséges-e”, s ha igen, hogyan. Bizonyos értelemben manapság könnyebb, hiszen néhány dologról újból szabadon lehet beszélni – olyasmiről, ami szorosan kapcsolódik az emberi egzisztencia értelmének és értékének, illetve az ember méltóságának kérdéséhez.”

„Az európai gondolkodás Kant óta tisztában volt azzal, miben áll az ember tulajdonképpeni méltósága: Kant azt mondja, minden dolognak értéke van, az **embernek azonban méltósága van** – az ember soha nem lehet egy anyagi cél elérését szolgáló eszköz.” Éppen ezért háború után ismét el kell indulnunk a szellemi újjáépítés felé.”

Fejlődésünk

„A nehéz időkben nem tehetjük ölbe a kezünket, ennek oka, hogy közülünk mindenki felelős azért, hogy mi történik és milyen irányba, és **tudatában kell lennünk annak, hogy egyáltalán csak egyféle haladás létezik, és ez a haladás az egyes ember belső fejlődése**”

Rendíthetetlenül hinnünk kell az emberi lét értelmében és értékében akkor is, ha ennek a hitnek a kétely és a pesszimizmus terhét is viselnie kell. Ha ki is józanítottak bennünket az elmúlt (háborús) évek, **azt is megmutatták nekünk, hogy az emberi igenis érvényes, ezek az évek megtanították, hogy minden az emberen múlik. Az, ami megmaradt, „csak” az ember volt!** Megmaradt a koncentrációs táborokat átélve is.”

Döntéseink

„Volt valahol Bajorországban egy tábor, amelynek a vezetője, egy SS-tiszt, titokban, rendszeresen adott pénzt a saját zsebéből arra, hogy a közeli falu patikájából gyógyszereket szerezzenek be a foglyai számára, miközben ugyanebben a táborban a táborfelelős, tehát maga is fogoly, a legkegyetlenebb módon bántalmazta a táborlakókat. Minden az egyes emberen múlt. Ami maradt,

az az ember volt, a „csupasz” ember. Minden lehullott róla ezekben az években: pénz, hatalom, dicsőség; már semmi sem volt biztos számára: sem az élete, sem az egészsége, sem a boldogsága; minden megkérdőjeleződött: büszkeség, becsvágy, kapcsolatok. Minden a pusztaság szintjére redukálódott. Átizzította a fájdalom, és minden lényegtelen leolvastott róla – az ember azzá zsugorodott, ami végső soron volt: vagy akárki a tömegeből, tehát senki: anonim, névtelen, csupán egy szám a többi fogoly között – vagy pedig az maradt meg belőle, ami önmaga. Tehát mégis létezett volna olyasmi, mint döntés? Nem csodálkozunk rajta, mert az „egzisztencia” – ahogyan az lecsupaszítottan feltárult az ember előtt – nem más, mint döntés.”

Felelősségünk

„A példamutató emberek, akik létükkel hatni képesek, minden bizonnyal kisebbségben vannak. Ám éppen ebből fakad egyidejűleg az aktivitás, ebből ered a kevesek hallatlan felelőssége.” (Viktor Frankl)

3. Küldetés, kapcsolatok, viszonyrendszerek

Hivatás és szerepkör

Mi azért ismerjük egymást, és vagyunk testvérek, barátok, mert az Istenhez tartozni akarás, az evangélium szerinti egyéni útkeresés egy bokorba sodort minket. Bár életünk során sokféle szerepkörben, munkakörben, lakókörben éltük az életünket, fontossági sorrendünk azonos volt.

Küldetési parancs

Figyelembe véve a fizikai teljesítőképességünket, választ kell keresnünk és találnunk arra a kérdésre, hogy miképpen értékeljük azokat a lehetőségeket Jézus küldetési parancsa fényében, melyekkel jelenleg rendelkezünk. **Hogy állunk mostanában életünk értelmével és méltóságával, kevésbé produktív voltunkkal, hogy állunk belső fejlődésünkkel?**

Tudomásul kell vennünk, hogy komfortzónánk gyökeres felforgatására jelenleg nincs igény, nincs ilyen szükségszerűség. Nem Ukrajnában élünk. Komfortzónánkon belül vagy annak peremén azonban érdemes szétnézni, valószínűleg felfigyelhetünk ott olyanokra, akik ránk várnak.

Témánkkal kapcsolatban azt a kérdést is fel kell tennünk, hogy vajon a küldetés csak a vérségi kapcsolatban hozzánk közel állókra biztosan **nem** vonatkozik? Hogyan értelmezzük szűk és tág nagyszülői szerepünket a jelen helyzetünkben?

Vérségi kapcsolataink

A szokásos családi kapcsolattartásokon túl **ránk bízottaknak** tekinthetőek-e evangéliumi értelemben unokáink, családtagjaink? Tágíthatjuk-e a mesekönyvi ideált, vagy elég értékesnek tartjuk a **hagyományos kapcsolattartási módokat?** Maradunk a palacsintasütésnél, a békakurattyolós nagyapai buksisimogatásnál?

Felelősségi és tapintatossági körök

Sokan szeparációs tudatállapotban élünk, bizonyos témákat bizonyos személyekkel szemben nem érintünk, kérdéseket nem merünk feltenni, nehogy megbántsuk szeretteinket. Más helyzetekben inkább félrenézünk, egyébként pedig eszköztelennek éljük meg magunkat: nincsenek igazán jó szavaink egyes körülöttünk vagy bennünk zajló történésekre, megélt helyzetekre. Nehéz, pláne kínos beszélgetések kezdeményezése, lefolytatása nincs a „portfóliónkban”.

Mi inkább az elviselő, szemlélő, tehetetlen, elfogadó, keresztény magatartásunkat gyakoroljuk. Ebben szocializálódtunk, van benne gyakorlatunk. Tapintatosak vagyunk. Mentségül szolgál számunkra, hogy mindez nem a mi felelősségünk, mi szeretjük őket, – gyerekeinket, családjaikat – és ez elég. Féltjük magunkat, sérülékenyek vagyunk. Féltjük a kapcsolatokat, akkor is engedünk **a sodródásnak, ha nem lenne muszáj.**

Éppen ezért időről időre felül kell vizsgálnunk a magunk gyakorlatát; - ez a lelki gyakorlat ebben is adhat támogatást nekünk. **„Az élet nem valami... az élet - lehetőség valamire.” (Hebbel)**

Mit tehetünk, ha bővíteni akarjuk a hagyományos nagyszülői szerepkört továbbadási gyakorlatunkkal, szeretnénk tágítani lehetőségeinket, hiszen tudjuk, látjuk, milyen nehéz időszakban élnek unokáink, fiataljaink. Mit tehetünk, ha össze akarjuk egyeztetni a 4 szempontot: a hagyományos szerepet, helyzetünk lehetőségeit, erősíteni, fokozni tudjuk és akarjuk a külvilággal szembeni immunitást, és küldetésünk szerint akarunk élni, gondolkozni és cselekedni.

4. Külvilággal szembeni immunitás

Gyermekeink, fiataljaink, unokáink a világban élnek, világi benyomások nézetek és eszmék érik őket, nem megfelelő módon éppen azzal a céllal, hogy hatással legyenek rájuk. Ha lehet, döntő hatással.

A mindenkor különböző (régebben marxista, ma: progresszív) néha tetszetős ideológiák képviselői képesek valamennyi létező kommunikációs csatornát a befolyásolás eredményességének fokozására használni. Támogatják őket korunk fantasztikus technikai vívmányai, a mobil eszközök, az internet és a közösségi média - a maguk hatalmas, világot behálózó, szinte korlátlan infokommunikációs lehetőségeivel.

Válságban és tagadásban

A jóléti nyugati világ – amihez mi is tartozunk - hatalmi elitje tagadásban és identitásválságban van. Ennek számos jele közül egy, hogy miközben az Istenben való hitet tagadja, aközben szinte révületben enged bármilyen alkalmasnak látszó, felbukkanó ideológiai eszmének. Az Istent tagadó ürességet, a semmit könnyű és érdemes valamire – akár bóvlira – cserélni.

„A közhiedelemmel ellentétben korunk egyáltalán nem a hitetlenség kora... az Istenben való hit elvesztésének első hatása nem az, hogy az ember hitetlenné válik, hanem az, hogy mindenben hinni kezd.” (Cammaerts 1937, 211)¹ A posztliberális és neomarxista irányzat nemcsak az istenhitet tagadja, és számolja fel cél és terv szerint, hanem felszaggatja - többek között a forszírozott migrációt is eszközként használva – a nemzetek területi és kulturális kereteit, történelmi, szociális, és együttélési struktúráit is a családi és egyéni integritás feloldásával. Azokat a struktúrákat, melyek a háborúk, a megszállások, a hódítások és elnyomatások után még megmaradtak, és/vagy újjáépültek.

Tapasztalataink

Nem vagyunk ugyan tisztában valamennyi lehetséges hatással, ami manapság rombolja a lelket, sem az ezt szolgáló technikai kütyük tág és táguló lehetőségeivel, azonban hatalmas előnyünk van: megélt évtizedeink tapasztalata segít minket. Segít a tapasztalatok átadásában unokáinknak.

Megfogalmazhatjuk magunk és az ő számukra, hogy az általános lelki és mentális ellenállás kialakításában és fejlesztésében milyen belső erőt kaptunk Istentől, és közösségtársainktól a magunk személyes életében. Konkrétan abban kaptunk támogatást, miképpen lehet és kell ellenállni az Istentől, saját magunk küldetésétől, kapcsolatainktól és életfeladatainktól eltávolítani akaró hatásokkal szemben. Mire kell figyelni, milyen sajátos szempontjaink és módszereink vannak, melyek beváltak. Döntéseink kontrollja révén mi módon irányíthatjuk figyelmünket életünk értelmére, értékére és emberi méltóságunk megőrzésére. Mi sikerült, mi nem, és ha nem, akkor mostani látásunk szerint miért nem.

Fontos a mai világban az objektivitás. Elővehetünk régi, bevált, „unalmas” lelkiéleti módszereket um. idő- pénz-, szeretet-elszámolás. Ezek általános érvényű, objektív és nem vitatható eredményként mutatják idősnek és fiatalnak a valós irányt, a korrigálást igénylő pontok helyzetét és szükség-szerűségét. Ezen praktikus szempontok átadása valószínűleg ránk vár.

¹ idézi Nyirkos Tamás, *Politikai ideológiák, Bevezetés*

II. Nagyszülőnek lenni

Biztos vagyok abban, hogy kinek-kinek a saját nagyszülőségét magának kell jól, komfortosan és fejlődőképesen kialakítania. Nincsenek receptek, olyanok, amit csak alkalmazni kell módosítás nélkül.

Különböző személyiségek, különböző családok élettapasztalatai lehetnek hasonlóak, de fontos pontokon nagyban eltérőek is. Vannak tetszetős megoldások, jó gyakorlatok, amelyek nekünk vagy beválnak, vagy nem. Kicsit hasonlóak, kicsit eltérőek vagyunk másoktól. Nagyszülővé tehát válnunk kell. A nagymamaságban/nagyapaságban fejlődni lehet és kell, – és ez a fejlődés távlatokat ad számunkra. Ugyanakkor lehetnek általános és közös szempontjaink a gondolkodásban.

1. Ok
2. Cél
3. Lényeg
4. Előnyeink
5. Nehézségek
6. Felkészülés - formai
7. Felkészülés - tartalmi
8. Módszer
9. Kivitelezés

1. Ok

Mi az oka annak, hogy a meglevőkhöz képest új szerepeket, feladatokat akarunk keresni magunknak? Nem volt elég már amit úgymond letettünk az asztalra? Maradjunk már nyugton...

Nem tehetjük, két okból sem: magunk miatt, és a körülöttünk lévők, a ránkbízottak miatt sem. Az élet: lehetőség a magunk számára, feladat, és gondoljunk arra, hogy el kell számolnunk azzal is, amit elmulasztunk.

Nagy hatással vagyunk, lehetünk a családunkra, az unokáinkra, közelállókra, hiszen letisztult tudás van a birtokunkban, amire nekik, mint vitaminra szükségük van. Az is jó, ha esetenként hasznosítani tudják, amit tőlünk hallottak, de az is, ha más esetben, ennek hatására, vagy ellenére saját utat taposnak ki a maguk számára.

Immunitás

Mi a közös minden korosztálynál, amire mindenkinél, kortól, nemtől függően másképp-másképp figyelni kell? Ami közös: **korunk tudatipara**, ami kíméletlenül hat és rombol. Ezzel az iparral szemben a hangsúlyt a lelki -szellemi **immunitásra kell tenni**, ennek kell lennie a legfontosabbnak. Az evangéliumra épülő, jézusi tudatú és szellemű immunitásra. Képesek vagyunk ennek az evangéliumi hatásnak felismerője, alkalmazója és erősítője lenni. Tudatosítsuk, és használjuk ki.

Látótér bővítés

Kisebбекnél-nagyobbaknál tágas evangéliumi, morális látótér kialakítása a feladat, az összefüggések felmutatása a fontos. El kell érni, hogy ők mondják ki, milyen anomáliákat élnek meg különböző élethelyzetekben a morális területén, mit látnak környezetükben, vagy az osztálytársaknál, ami zavarja őket, vagy amit vonzónak találnak, mit tapasztalnak a facebook, tic-tok és egyéb közösségi média által keltett hullámok nyomán.

Élmények

Adjunk énközlést, visszajelzést. Mit jelent ez? Tanítva tanulunk. Egyre inkább egy hullámhosszon működünk, miközben jobban megismerjük egyéniségét, kompetenciáit, őt magát. Ő is minket. Ehhez néha jól jön a megszokott környezet, néha pedig a kicsit szokatlanabb. Ha van erőnk, találjunk minden fél számára megfelelőt. Lehetünk bátrak a helyszín választásban. Néha egy fagyizóhoz elmenetel, utána séta a parkban elég lehet.

2. Cél

Mi a cél?

A cél tehát nem más, mint egy tágas látótér kialakítása **magunkban** és egy **tágas látótér** felfedezése, kialakítása, módosítása az unokákban. A cél az, hogy új világokat ismerjünk meg, nyissunk ki számukra, és a magunk számára is. Ebben a megérvélve kialakított tágasságban mindenki jól érezheti magát. Ez a felelősségünk, és ehhez módszereket, gyakorlatokat kell találnunk és kitalálnunk.

Olyan gyakorlatokat, melyek hatnak mindkét fél megelégedésére, örömére, fejlődésére evangéliumi, szociális, személyiségi és egyéb szinteken. Alkalmat teremtenek beszélgetésre.

Ne elégedjünk meg a látszatokkal, azzal, hogy van kapcsolat az unokákkal, hiszen minden héten látjuk őket, mert minden vasárnap családdal itt vannak ebédre. **Lépjünk szintet!**

Ez a rendszeresen megújuló világ tetszeni fog nekünk, nem igényel tőlünk sokat, hiszen már belefektünk életünk eddigi szakaszában amennyit tudtunk. Aratunk, és megosztjuk az aratás eredményeit. Könnyedén megy, nem unalmas, nem rutinszerű. De napi felkészülést igényel, és szeparált tudatállapotunktól való megszabadulással is együtt jár.

Innovatív életforma a jelen életszakaszunkban, feltölt energiával. Mi kell még az embernek?

3. Mi a lényeg?

Elsősorban a személyesség. Hogy akár kritikus, akár örömteli helyzetekben a kapcsolat erős legyen és működjön. Tartalmi szempontból a lényeg:

Te, személy szerint fontos vagy nekem. Nem azért, mert a gyerekem gyereke vagy. Ennek tudatosítása, kifejezése megfelelő módon maga a lényeg.

Másodsorban, a személyességgel összefüggésben a kíváncsiság. Az éber figyelem. Ki vagy te, milyen vagy, mi foglalkoztat, milyen örömeid és bánataid vannak? Jól tudjuk, hogy dinamikájában kell egy személyiséget nézni. **Milyen vagy most... éppen ma.** Nem kiskorodban, nem tegnapelőtt. Ma.

A kíváncsiságunknak élőnek kell lennie, és nem **elsősorban** az unokánk különböző **szerepeire** kell vonatkoznia, hanem a motivációkra, a kompetenciákra, a bátorságra és a félelemekre.

Fontos az „**elsősorban**” szó, mert természetesen tudomásunk van arról, hogy bizonyos szerepek időben és aktivitásban uralják az életét. De ez nem ő. **Ő sokkal, de sokkal több annál.** A szerepeken túli terület az, amit nehéz kifejezni, amit nem tud/nem akar másokkal esetleg megosztani. (Kortársakkal, talán – de az ismert korosztályi látóköri megszorítások miatt ez nem elég, sőt aggodalomra adhat okot.)

Nem segít, ha **csak** az iskolai előmenetel – iskolás szerepkör marad a témánk, és nem segít az sem, **ha csak** a „milyen édes kicsi voltál, emlékszem, amikor először ezt vagy azt csináltad...” kényelmes rutinjára támaszkodunk.

Minden unokánk **kivételes a számunkra**, ezt nemcsak nekünk kell éreznünk, hanem éreznie kell neki is, érzékeltetnünk kell vele magunknak is.

4. Előnyeink

Unokákkal foglalkozni a nagyszülőnek könnyebb is és nehezebb is. Könnyebb, mert a vérségi kapcsolat adott, ez bármikor életre kelthető, megkérdőjelezhetetlen viszony. Ebben mozoghatunk, és alakíthatjuk úgy, hogy tetszen mindkét félnek. Kicsit előnyben vagyunk unokánkkal szemben, ahogy ő is velünk szemben. Mi vagyunk az okosabbak – ezt ne felejtjük el. És talán a türelmesebbek is. De nagy potenciálok vannak nála (náluk) is. És nem félnek használni.

Erősségeink:

1. Tudjuk, mi van a világban, tájékozódunk.
2. Vannak már közös történeteink, közös élményeink, közös emlékeink.

3. Meg tudjuk már fogalmazni **értékelő módon**, hogy pl. engem ezekkel vagy azokkal a szóban forgó kérdésekkel kapcsolatban mi foglalkoztatott akkor,
 - mikor annyi idős voltam, mint most te,
 - vagy mit gondolok erről most, - és miért -, amikor ennyi idős vagyok, mint ma.

5. Nehézségek

1. Elvi nehézségek
 - Unokákkal foglalkozni a szülők dolga – ezt gyakran hallom nagyszülő-társaktól
 - Mi megtettük már a magunkét
 - Nincs alkalom
 - Nem gondolkozunk – miről? pl. arról, hogy
 - 1.) mi sem tudtunk mindent megbeszélni a szüleinkkel, pl. a napi szoros idő-beosztás, szülői és gyermeki napirendek, és a szerteágazó teendők miatt
 - 2.) unokáink sem tudnak
 - 3.) és hogy nagyon nagy nehézségeik lehetnek, aminek megfogalmazására nincs idő a figyelmes szülők mellett sem (félelem, szorongás, háború, osztálytársak, internetes zaklatás)
2. Gyakorlati nehézségek I.
 - Kényelmesebb nem odanézni
 - Kényelmesebb nem alkalmat teremteni – elég, ami van
 - Nincsenek jó gyakorlataink, hogyan csináljuk
 - vagy: Nem használjuk ki a további lehetőségeket
 - Szeparációs tudatállapotban vagyunk, azaz szerepünket nem tágítjuk
 - Békesség bármi áron, még ha nagyobb bajt csinálunk is vele, mint amilyen van... stb.

További, a mai életformából adódó nehézségek:

3. Gyakorlati nehézségek II.
 - a gyerekeknek nincs idejük – maradvány elvhez kell szoknunk
 - résidő kihasználásra kell rugalmasan rácuppanni – ez nagyon nehéz
 - tőlünk rugalmasságot igénylő résekben szivárgásra kell készülni
 - Vagy: nem sikerül megfelelő alkalmat megszervezni, pedig igény is lenne rá.
 - Az alkalmak elszaladnak, vagy elmulasztjuk őket, ebbe beletörődünk, a lehetőségek kihasználására nem vagyunk felkészülve.

Összefoglalóan az a tapasztalatom, hogy nagyszülőnek lenni könnyebb és nehezebb is. Könnyebb, mert nincs napi taposómalom, nehezebb, mert maradvány elv alapján kell gondolkoznunk az unokákhoz való egyéni, vagy kiscsoportos személyes kapcsolat ápolása, azaz a hozzáférést illetően.

6. Felkészülés – formai

Az odafigyelésre, a tudatosításra felhívtuk már eddig is a magunk figyelmét. Világos lett, hogy szempontunk élesítése, a fókusz irányítása napi szintű gondolkodást igényel. Ebben elég erősnek tudjuk magunkat. Azonban az akarat kevés, felkészülésre van szükség.

A legfontosabb: a házaspárokat és a családokat **nemcsak egyben, családként, hanem** figyelmesen **külön-külön személyenként kell kezelnünk.**

Előzetesen még azt kell figyelembe venni, hogy a szokásos körülmények mindenből a szokásos rutinokat hozzák elő. Ez jó is, és nem is az. Ha mindig minden megszokott mederben folyik, akkor a beszélgetés is: szokott kérdésekre szokott válaszok várhatók csak. Ismertek a témakörök és azok a témák is szokottak, melyeket rendszeresen kerülünk, mert kényesek, mert problémás területek, mert a lényegre érintenek bármilyen szempontból. Én-közlést sem adunk.

A rutinok ugyan segíthetnek, de csak akkor, ha a későbbi érdemi beszélgetést támogatják.

Ezzel kapcsolatban tehát fontos a szokott helyzetek átgondolása és annak belső értékelése, hogy előző alkalommal kihasználtuk-e a lehetőséget, maradt-e valakiben hiányérzet, volt-e olyan ügy, amire nem volt idő, amit még jó lett volna szóbahozni. Tehát a szokott helyzeteket a felkészülés során tudatosan alakítani kell. Időről időre szokatlan helyzetekben és helyszínekben is gondolkozhatunk akár a család egésze, akár az unokák tekintetében.

A rutinok fakó színeit fel kell frissíteni, hogy élményszámba menjen nekünk is, és nekik (család) vagy neki (unoka) is. Gyűjteni kell ehhez időközben az ötleteket, kereshetünk lehetőségek erőnlétünk, a pénzügyi- és az időjárás körülmények tekintetbe vételével. (Ahogy ebédre se mindig ugyanazt főzzük...)

Általában én ezért szeretem pontosítani, ki mikor jön, ne essen úgy be senki **rendszeresen** lehetőleg váratlanul, hogy nem tudok róla. Fel kell idéznem, hol tartottunk a múltkori beszélgetésben, mik voltak a jellemző pontok, a fontos események.

6.1. Tipikus alkalmak

Kezdjük az egyszerűvel, de ritkával. Minden gyereknek van születésnapja, sőt névnapja is. Ez évi két alkalom. Unokáinknak általában mindenük megvan. A szülők tudják, hogy mire van szükségük, és mit szabad megadni nekik. Ezért aztán jobb a mi szempontunk szerint kapcsolatépítésre felhasználni a lehetőséget. Élményt, közös élményt nyújtani nekik, közösséget teremteni velük. Kidolgozni választási lehetőségeket.

Olyasmit felajánlani, ami ritka, élményszerű, mindkét félnek megfelel. Nekünk is! Ne vállaljuk túl magunkat, de a kényelmesben maradni sem helyes mindig, nem elég ünnepélyes.

Szokatlan helyzetben, szokatlan körülményekben – **amit mi uralunk** – a programot megelőző vagy követő beszélgetésben közelebb kerülhetünk a vágyott célhoz, ahhoz, hogy jól érezzük magunkat, jobban megismerjük, ki is ő valójában; – éppen a jelen fejlődési fázisban őt mi foglalkoztatja, mi érdekli.

Oda tudunk figyelni arra, hogy mi a hobbija, mi az az érdeklődési kör, ami pihenteti, szórakoztatja. (Csináljunk jegyzeteket, később, ha szükséges. Tanítónő, hegedűtanár, fontos osztálytárs, ki barát, ki „ellenség”, ki a „hülyegyerek” az osztályban stb.) Ezekre később rákérdezhetünk.

6.2. Atipikus alkalmak

Tisztázás szülőkkel, unokákkal

Találkozni akarunk az unokákkal. Csak úgy, egyszer-egyszer, nem családi ünnepen. Kedveseim, itt nekünk kellő eltökéltséggel és szívóságra van szükségünk. Határozottságra. Ne engedjük magunkat lerázni. Végighallgatjuk a szülőket, megértően és türelmesen, vagy az unokát, hogy milyen nehéz időbeosztással élnek, tele vannak programmal, és – elővesszük a naptárt, hátha segít.

Örül az ember, hogy programokkal teli a nyár, táborok, közösségek, gazdag feltöltődési lehetőségek vannak stb. stb. **De.** Tudatosítsuk kellő súllyal magunkban, hogy unokáink számára mi vagyunk az egyik egyedüli nagyszülő, azaz az anyai oldalról nagymama, vagy apai oldalról a nagyapa stb. Nincs másik, nincs több. Ebben a vonatkozásban **négy** a maximális szám. Négy teljes élet tudása, bölcsessége és ismerete áll rendelkezésére. Nem vagyunk 30-an, mint az osztálytársak, vagy a gyerektábor-társak.

Amit mi jelenthetünk nekik azt más nem tudja, nem képes megadni számukra, ezért amit mi elmulasztani engedünk, – megértően viszonyulva a gyerekek sűrű leterheléseihez – az a világegyetem szempontjából véglegesen el van mulasztva. Át kell tehát tekintenünk ezeket a kérdéseket, távolabbról, magasabbról és messzebből, - és mikor máskor, mint a mai lelki gyakorlaton.

Határozottság

Az érdekelt felek, ha látják eltökéltségünket, mely mentén esetleg feltesszük a kérdést: akkor mit javasoltok, mikor tudnánk egy-két órát eltölteni együtt, esetleg kitalálnak valamit. Elmondjuk, hogy erre nekünk szükségünk van, biztosítsák számunkra az időt, mi majd alkalmazkodunk.

6.3. Résen lenni

A bonyolultabb esetek is vannak. Bonyolult eset, ha nem tudjuk megoldani a kérdést formailag, akkor fontos, hogy legyen elképzelésünk arról, mit tehetünk. Ehhez rugalmasnak kell lenni, tetterre késznek, de ez nem mindig sikeres. Az sem baj, ha egyszer sikertelenek vagyunk, mert ebből legközelebb tanulunk. De nem adjuk fel.

7. Felkészülés – tartalmi

Legyenek programjaink, amelyek kedves unokáinkat kizökkentik a komfortzónájukból, olyasmiről, amiket mi is szeretünk, és amire unokáink legalább is nyitottak. Legyenek témáink, gyűjtsük őket, ha szükséges, írjuk össze.

7.1. Általános tematikák

Szerencsés esetben legalább egy nagyszülő (pontosan mi) és unoka(ák) azonos érdeklődésűek; könnyen megy a közös témaválasztás vagy elfoglaltság választás egy-egy esetben. De – hála Istennek – több unokánk van, mint egybeesés.

Ezért aztán a témákat meg kell gondolnunk, meg kell határoznunk. Sokféle témában professzori szinten vagyunk, tanulságaink, tapasztalataink, szellemi múltunk alapján és megint csak a tudatosítások nyomán sok témát gondolunk végig és rendszerezünk magunkban, amelyek közül válogatunk: Mi volna ebből aktuális?

Más témákban pedig tanulnunk kell. Általános, fiatalokat érintő kérdésekkel kapcsolatos tudásra, tanulásra pedig szükségünk van. Nem vagyunk tisztában minden esetben pont azokkal a kérdésekkel, melyek a mindennapok részei a számukra.

Az általános tematikák nagyon alkalmasak bemelegítésre, egységes álláspontra helyezkedésre, kapcsolatfelvételre, és a **tematikus téren elszakadásra** a fontos „mi történt a suliban” súlyponti kérdéstől. Ha eltérő a véleményünk, akkor nem vitatkozunk, belekérdezzük és meghallgatunk. Majd ő kérdez, hogy mi mit gondolunk, ha akar. Mi ilyenkor ismerkedjünk vele, hol tart, mit képvisel... mit miért gondol úgy, ahogy. Óvatosan haladhatunk a saját véleményünkkel is, tapasztalatot, általános nézetet említhetünk személytelenül.

Ilyen témák lehetnek: szabadság, félelem, háború, erőszak, migráció, küldetés, Isten országa, internetes zaklatás, iskolai erőszak. Személyiség, függési rendszerekben élés módja: mitől függünk, mitől ne stb...

7.2. Célzott témák

Célzott témák között elsősorban említeném az életvezetési kérdéseket, azokat a szerepeket, melyeket az embernek serdülőként, fiatalként, munkavállalóként, családban, párkapcsolatban szülőként kell betöltenie. Milyen buktatók vannak – amit látunk, és amit kiértékelünk – és milyen ismereteink, gondolataink vannak arról, hogy pl. hogyan kell nőnek lenni a mai kor magyar társadalmában.

Én pl. most tanulom, hogyan kell férfivá válni, nem mintha a gender-elméletek hatása alatt állnék.

A hittel, küldetéssel, Istennel kapcsolatos tematikák nagyon fontosak. A hitünk megvallása, voltak-e nehézségeink ezen a téren fiatal korukban, vagy nem akkor, hanem később. Bizonyoságtétel. (A hit hallásból ered.) Nem gyakori, hogy erről beszéljessen valaki velük.

Beszélhetünk arról, hogy mit ad, mit adott nekünk a közösségi élet, milyen intellektuális, lelki, baráti testvéri kapcsolatrendszerünk segít immunissá válni az élet sok nehézségével szemben. Milyen bizalmi viszonyban vagyunk egymással, és ez milyen helyzetben milyen sokat jelentett. Beszéljünk a megtapasztalt „százannyiról”. Általános témák felé is mehetünk. Gyűjtsük, keressük, idézzük fel az Isten országával kapcsolatos tapasztalatokat, amit átadhatunk. A hitünkről szokott szövegeink – illetve **minden szövegünk frissítésre** vár. Ezért is írtam, hogy új lehetőségeket kell felfedeznünk, és így új távlatok nyílnak saját magunk számára is. Nem jó, ha már mi magunk is unjuk a magunk szövegét.

A felkészülés, átgondolás mindig új megvilágításokkal lephet meg minket is. Ha mi frissek vagyunk magunk miatt gondolatban, élményszerűvé válnak szavaink is.

Új szavakat, kifejezéseket, tartalmakat tanulunk, és alkalmazzuk is őket. Mert ha ezt nem tesszük, ha ráfutunk a szokott sínekre, vágányokra, elveszítjük a hallgatóságunkat, és bekerülünk a nem túl kényelmes „minden felnőtt egyformán unalmas” kategóriába. Ezt a kategóriát senki sem szereti. Érdekesnek szeretnénk tudni magunkat. Minimum azt szeretnénk, hogy mások is így legyenek velünk, pláne fontos, hogy egy gyerek, vagy fiatal annak tartson. Elsősorban az unokánk. Az ő véleménye számít.

7.3. Körülmények

„Most nem megyek, mert bekuckóztam a nagymamához”. Mesélés, versek, sok népdal lehet a „kuckózás” oka és célja. Ovisoknál, kisiskolásoknál a bevált gyakorlat szerint, ha több napon át nálunk vannak, és nálunk alszanak, akkor a fehér asztal melletti beszélgetés is pl. nagyon bevált. Nem akarom másolni, vagy utánozni a szülők napirendjét és egyéb rendjét, azért mi is reggelizünk, ebédelünk és vacsorázunk, de ami a legfontosabb, az a kapcsolat minősége. (A jó kaja hozzátartozik persze.) A társasjáték szintén sok nevetésre is alkalmat adó elfoglaltság.

Az események résztvevőjeként nagyon sok érzéssel, sok eseménnyel, sok értékeléssel leszek gazdagabb. Megtudom, milyen volt az úszótábor, melyik osztálytárssal milyen problémája van a tanárnak, hogyan illeszkedett be unokám egy új közösségbe. Milyen örömök, bánatok, milyen sikertelenségek, adódtak, **mi az, ami miért van úgy, ahogy.**

Sok visszatükröző választ adok, és ez gördülékennyé teszi a beszélgetést. Nem nézzük az órát. Mindegy, hogy hány a mennyi.

Nagyobbaknál továbbtanulás, szülők, istenhit, barátok, közösség, párválasztás, párkapcsolat a téma. Milyen nehézségek vannak a tanulás terén, szociális téren, hogy válasszon az ember.

Még idősebbeknél meghívom egyszer-egyszer az évfolyamtársakat is. Beszélgetünk. Szokott társasági kérdések, de sajátos élel, a lényeges kérdésekre figyelve, viccesen, nem véresen komolyan, de azért mindig sikerül érdemben előrejutnunk. Előbb utóbb a kritikus pontokra is rákerül a sor, amik különösen foglalkoztatják őket. Az aktuális lényegre.

Kialakítottunk a nagy (18 pluszos) lányunokákból, és másik oldali unokatestvérekből egy kis kört, ők a nagylányok. A témánk elsősorban az, hogy hogyan, miképpen kell nőnek lenni a mai világban, hogy kell felnőtt nőnek lenni, milyen buktatók vannak, mi mindenre kell felkészülni ezen a téren.

Fontos női témák: Önazonosság, szabadság, határozottság, kiállás magunkért, a „jókisnányos megfelelni akarás mindenkinek” – korszak vége. Nyitott és zárt énhatárok. Nemet mondani tudás. Igent mondani tudás. Mindezt hogyan lehet célszerűen, szeretettel, határozottan.

Mostanában úgy hallottam, hogy a fiúk is szeretnének ilyesmit.

Sokat tanulok azokról a témákról, melyeket nem ismerek tapasztalatból. Számítógép-használóként egyik kedvencem dr. Tari Annamária, vagy pl. Kassai Lajos lovasíjász, általánosan megfogalmazva pedig minden olyan hozzáférhető anyag, ami a férfiak/nők szerepe a családban témakörben született.

A beszélgetésekre, közös programokra készülni kell. Erre sort kell keríteni. A beszélgetés személyes legyen, személyes lesz, ha túlmege jóval azon a közismert tényen, amit unokánk is tud, miszerint „nagymamáék templomba járnak vasárnap”. „Nagypapámék vallásosak.”

Igen ám, de hogyan csináljuk?

8. Módszertanok

8.1. Óvatosan

Jó, ha van időnk a ráhangolásra, rávezetésre. Ekkor van itt az ideje mondjuk a palacsintaevésnek. Felidézzük, miről volt szó, hol tartottunk előző alkalommal, mit mesélt, milyen történéseknek volt részese.

Már csak az van hátra, hogy kitaláljuk, hogy **mi módon** beszéljünk a fontos dolgokról, hogy lendítsük tovább a beszélgetést, ha esetleg rutintalanok lennénk ebben – hiszen éppen a szeparációs szerepfelfogás, no meg a vérségi vonatkozások miatt azt gondoljuk, hogy túl sokat tudunk már róla. **Pedig nem!**

8.2. Visszatükrözéssel

Anyósom tudása

Nagyon érdekes volt számomra, amikor valamikor a hetvenes években férjem akkoriban kb. 65 éves édesanyjához látogatóba érkezett egy rokon kisfiú, aki kb. 10-12 éves volt. Csodáltam, ahogyan beszélgettek egymással. Órákon át szinte ki volt zárva a világ többi része. Nagy szeretettel hallgatta a kisfiú mondandóját, és mindig reagált is rá, annak ellenére, hogy a kisfiú élményvilága, az iskolával kapcsolatos dolgok, a gyerek életének körülményei által adódó események nagyon távol estek az övétől, lehet mondani, hogy számára teljesen ismeretlenek voltak. Mégis a lényegre megragadva tovább és tovább lendítette a beszélgetést.

- „Akkor te ezt gondoltad?”

- „Neked persze ez rosszul esett.”

Ez a kisfiú ma már 60 év körül van. Levelezünk néha-néha. Két évvel ezelőtti levelemben az akkor történeteket így idéztem fel neki:

„Te, kisebb korodban, nagyon sokat meséltél a magad gondolatairól, iskolai és egyéb élményekről, sok olyasmiről, amiről neki (Nagymamának) kevés fogalma volt. De teljesen Rád hangolódott, és megismételte azt, amit elmondtál neki, megfogalmazta az érzéseidet a saját szavaival. Nem a történetre adott választ, hanem a te átélt hangulatodra, érzéseidre. Együttérző volt. Hosszan tudtatok így beszélgetni, te megnyíltál, ő pedig kísért megfelelő empátiával. Arra volt figyelme, hogy te mit éltél át az esemény alatt, amiről beszélsz, és arra reagált, azt foglalta össze. Ezáltal új lendületet adott neked is a meséléshez.”

Később Jálcs Ferenc Testvéreink hite c. mentálhigiénés terápiákkal foglalkozó könyvében „A visszatükröző felelet szerepe a párbeszédben” fejezetben olvastam, hogy szakszóval anyósom reakcióit „visszatükröző feleletnek” nevezik. Amiről Jálcs tudományosan, pszichológiai megalapozottsággal írt, azt Mariska nagymama tökéletesen művelte, mindent tudott erről, és azt a gyakorlatban professzionális szinten alkalmazta.

További szempontok:

- Ne beszéljük túl – semmiképpen se tartsunk előadást, amíg neki mondanivalója van.
- Fegyelmezzük magunkat.
- Ő a fontos.
- Tegyük fel jó kérdéseket.
- Tegyük olyan állítást, ami túllendíti a beszélgetést.
- Sablonos kérdéseket ne tegyük fel lehetőleg – de ha igen, akkor kis ironikus éllel.

Fontos nekem, hogy mit gondolsz, hogy érzed, mi történik veled, és a téged érintő eseményekben hogyan veszel részt – ez az attitűdünk.

9. Kivitelezés

A kivitelezés feltételrendszere:

Ökölszabály1: alkalmakat nem jó elszalasztani. Vagy tervezni kell, vagy, ha nem lehet, résen kell lenni. Ha mégis elszalasztunk valamit, legközelebb jobban figyelünk.

Tudomásul kell venni, hogy valószínűleg mindent hallottak már a szülőktől, ami fontos nekik. De tartsuk szem előtt, hogy ha két ember mondja ugyanazt, az nem ugyanaz.

Ökölszabály2: Van véleményem, és „jogom” van elmondani, ahogy neki is. Pláne, ha valami nagyon nehéz témánk van. Nem kell egyetértenuünk. Lehet, hogy ő nem tud még erről. Nem mer más véleményt mondani. Biztatnunk kell. Örülünk a véleménynek, ha az az övé. Mondja bátran. Nem baj, ha más. Gondolkodjunk el azon, miért mondja éppen azt, amit mond. Van időnk.

Érdeklődésünk nem lehet tolaodó, intimpistáskodó, nem fürkésző. Bár sokszor a biztatás részét képezi. „Azért kérdezem, mert régen láttuk egymást... tudod, akkor azt mondtad... úgy van ez még...?” Amit megoszt, azzal is haladhatunk. Jó szolgálatot tesz pl. a „miért?” kérdés, mert a motivációra kérdez rá. Miért ez volt a terved? Miért gondoltad akkor azt? Mi volt az oka, „annak”? Mi volt a célod?

8.3. Működési mód típusai

Ha több unokánk van, akkor általában vagy a szükségszerűség, vagy a lehetőség határozza meg a működési módokat. De nemcsak ez, hanem a gyerekek életkora és az éppen nálunk lévő unokák „összetettsége” is. (Testvérek, unokatestvérek, fiúk-lányok, egészséges-e mindenki, vagy nem, milyen egyén korlátozó körülmény merülhet fel.) Ez meghatározza nemcsak a módszert, hanem az együttlét formáit is. Ez lehet:

1. Egyéni
2. Csoportos
pl. korosztályi alapon, pl. nemek szerint, az unokatestvérek közül korosztály szerint
3. Életkor szerinti (az egyéni és a csoportos is lehet életkor szerinti.)
 - a. óvodás – mese, játék, beszélgetés, közös programok
 - b. iskolás – mese, játék, beszélgetés, közös programok
 - c. gimnazista – beszélgetés, társasjáték, közös ebéd, sütögetés, barátok is jöhetnek
 - d. egyetemista – beszélgetés, társasjáték, közös ebéd, sütögetés, évfolyamtársakkal

8.4. Proaktív

Amikor életforma-váltás, költözés, iskolatípus váltás, vidéki egyetem, külföld, válás, serdülés, kamaszkor, fiú-lány kérdések, párkapcsolat, párválasztás, élettani változások vannak, akkor érdemes gondolatilag felkészülni ilyen témájú beszélgetésekre. **Vagy bármikor.**

8.5. Aktív

A lehetőségek szerint, kíváncsisággal, érdeklődéssel beszélgetünk, társasjátékozunk, új dolgokat tanulunk, nevetünk.

Közös munka

Nemcsak a beszélgetés, hanem a közös munka is összehozza a különböző családokhoz és generációkhoz tartozókat. A feladatokban részvétel, rőzsehordásról az asztal megterítéséig, süti készítésig bármi lehet. Fontos a gondos előkészület, nehogy közösen rommá gyúrjuk a konyhát... Meg a jó hangulatot, ami, ugye, a cél volt. A jószándék és a lelkesedés nem lesz elég.

Jól segíti a beszélgetést (is), ha van közös hobbi: kötés, horgolás, varrás, hímzés. Fiúk is néha szívesen tanulnak ilyeneket. (Papír-ceruza igényű elfoglaltságok, kvíz, nyelvi játékok készítése stb.)

Programok

Ökölszabály3: Csak arra vállalkozunk, amit biztonsággal meg tudunk valósítani. Ne engedjünk olyan kéréseknek (sírás, hiszti, dühöngés mellett sem) melyek megvalósítása előrelátható kockázattal járhat, amire nem vagyunk elég erősek (talán csak most, éppen, bármi ok miatt), vagy csak átlagon felüli erőfeszítéssel vagyunk talán képesek. Legyünk erősek és határozottak. Mondjunk bátran nemet. Uralnunk kell a várható helyzeteket, és ilyenkor nem számít, hogy máskor hogy volt, milyen jól ment - valami. Nem kockáztathatunk.

Néhány kedvenc közös programunk

- Martonvásár – babamúzeum, kastély, Beethoven Emlékmúzeum, Beethoven-szobor, sziget. A tó partján különleges fa gyökerek.
- Vasúttörténeti Múzeum
- Érd, Földrajzi Múzeum
- Csontváry-kiállítás. Erről az unokáknak írni is kellett. Többször voltunk, más-más unokákkal. Vannak szabályaink. Ezt előre tisztázzuk – a közlekedéshez és a viselkedéshez maximum 3 szabály elég. A múzeumban bókálhatnak akár másik teremben is, de látótávolságban. Két képet, ami különösen tetszik, figyeljenek meg. Erről mindenki ír saját magunk számára otthon pár sort.
- Szemlő-hegyi-barlang kisgyerekekkel is. Nagy melegben, vagy rossz, szottyos időben... nagyon biztonságos. Beszélhetünk utána Istenről, a teremtésről, a természet csodáiról.
- Csillagvizsgáló, Laborc utca 3. kerület
- Tropicarium
- Szépművészeti Múzeum, Rembrandt-kiállítás – az előadásban erről mutattam az unokáim által megírt „műveket”.
- Barlangok – Baradla-barlang. Az egyik Karácsonyon Bandival az volt a karácsonyi ajándékunk a 12+ éves unokák számára, hogy elmentünk a Baradla-barlangot megnézni. Buszt béreltünk, Kristóf vezetett. A résztvevőknek nagy élmény volt. Hazafelé elolvastam nekik anyukám egyik versét a Baradla-barlang csillogó cseppköveiről.
- Cirkusz születésnapra. Vigyünk messzelátót.

A legnagyobb hiánycikk a valós értékkel bíró, együtt átélt élmény. Magunkat – az időnket s a figyelmünket, kedvünket adjuk számukra.

Fényképezőgépet/olcsó telefont, ami fényképez adjunk mindenhol – ha elmegyünk – a kisgyerekek kezébe. Jobban tudnak figyelni, ha pl. sétán vagy kiránduláson az érdekes dolgokat ő fedezi fel, és ő kattintja, ő hívja fel a figyelmet arra, ami megragadta abban helyzetben. Később könnyen felidézhetővé válnak a megörökített események, ezekkel a képekkel és közös élményekkel „átzilipelhetünk” nagyobb időtávolságot két találkozás között.

8.6. Fenntartó, korrigáló, megerősítő – és követő

Erre pl. akkor kerüljön sor, ha félreértésbe kerültünk előző alkalommal, vagy összevesztett velem vagy mással. Lehet, hogy előzőleg rossz volt az időzítésünk. Van, amikor ki kell várni a lehetőséget, amikor tisztázni lehet a dolgokat. Ne söpörjünk semmit a szőnyeg alá. Várjuk ki a megfelelő alkalmat. Találjuk meg a megfelelő szavakat, megközelítési módot és időt. Csak nyugodtan! Megy ez!

Van véleményem és elmondhatom. Gondolkozhatom az ő véleményén, és változtathatok a magamén.

Mit jelent ez? Csak annyit talán, hogy néha a hajdani mesekönyv lapjain, néha pedig modern adathordozókon, vagy akkor, ha becsukjuk a szemünket – láthatjuk viszont képzeletben és valóságosan magunkat. A téma minden esetben azonos: nagyszülők unokákkal.

A képek arról is bizonyosággal szolgálnak, hogy nagyszülői létünk lehetőségeket, immanens és transzcendens értéket és értelmet jelent számunkra.

Összefoglalás

Az előadás nagyszülőség kérdéseit, feladatait, perspektíváit elsősorban nem csak az életkor és életállapot szempontjából tárgyalta, hanem a nagyszülőséget kiterjesztett módon értelmezte.

Helyzetáttekintésre és helyzet, helyzetünk aktuális értékelésre hívott fel, és arra, hogy nagyszülői szerepünket saját adottságaink, egészségi állapotunk és lehetőségeink áttekintésével fogalmazzuk meg magunk számára újra és újra.

„Az embernek méltósága van” – idézi V. Frankl Kant megállapítását. Ez volt az előadás központi gondolata. Hogy állunk életünk értelmével és méltóságával, immáron sajnos korábbinál minden bizonnyal kevésbé produktív voltunkkal, hogy állunk jelenleg belső fejlődésünkkel?

Miközben pontosan tisztában vagyunk az élet végességével, múlandóságunkkal, ugyanakkor a bevezetésben elhangzottakkal összhangban azzal is, hogy életünk végéig „fejlődésre vagyunk hivatva a világban; tudjuk, hogy az embernek – bármely életkorban – fejlődésképesnek kell lennie...” „Nincs nyugállományba vonulás a Jézushoz tartozás terén.” (Náci)

„Tudatában kell lennünk annak, hogy egyáltalán csak egyféle haladás létezik, és ez a haladás az egyes ember belső fejlődése.” minden korban és minden időben. „Rendíthetetlenül hinnünk kell az emberi lét értelmében és értékében” (V. Frankl).

Az emberi élet értéke és értelme személyes döntéseinken múlik. A jelen élethelyzetünkben adódó akadályokkal kapcsolatos magatartásunkat döntéseink mutatják. Az értékek sajátos, a nagyszülői szerepkörből adódó keresése, megjelenítési lehetőségeinek felismerése és kihasználása jelenti ma számunkra az unokákkal (is) kapcsolatos jézusi küldetési parancs teljesítését. Időről időre fel kell tennünk a kérdést nemcsak magunknak, az unokáknak is: Ki vagy te, milyen vagy, mi foglalkoztat, milyen örömeid, félelmeid, nehézségeid és bánataid vannak? **Milyen vagy most... nem kiskorodban és nem tegnap, hanem éppen ma.**

A személyes, érdeklődő kapcsolatteremtési igény következményeként értelmezzük azokat feladatokat – előkészítésre, tartalomra és módszertanra tekintettel –, amivel hozzá tudjuk segíteni unokáinkat a világ mérgező tudatiparával szembeni immunitásra.

„Az élet nem valami... az élet – lehetőség valamire.” A mi szempontunkból lehetőség arra, hogy ezeket a késői éveket is értéket és értelmet keresve, Istenre rátalálva és felmutatva élhessük meg.

Köszönöm a figyelmet!

[Az előadás elhangzott 2023. június 17-én Budapesten,
a Bokor 1. régiójának lelki napján]